

תאריך עדכון: 16.06.2021

שם מחלקה: תלמוד

שם ומספר הקורס: טקסטים מן הירושלמי - שביעית

09-545-01

שם הקורס באנגלית: Yerushalmi Shevi'it

שם המרצה: פרופ' לייב מוסקוביץ

סוג הקורס: הרצאה

היקף שעות: 2 ש"ש

סמסטר: שנתי

שנת לימודים: תשפ"ב

אתר הקורס באינטרנט: lemida.biu.ac.il

א. מטרת הקורס ותוצרי למידה:

מטרת הקורס:

מטרת הקורס היא ללמוד סוגיות נבחרות מן התלמוד הירושלמי במס' שביעית, כפשוטן ולגופן וגם מתוך השוואה למקבילותיהן התנאיות והאמוראיות, בבליות וא"ייות.

תוצרי למידה:

לימוד סוגיות ירושלמיות לגופן לצורך הכרת תוכן והבנתן; הכרת הבעיות הטקסטואליות האופייניות לתלמוד הירושלמי והדרכים לפתרונן; הכרת הבעיות הפרשניות האופייניות לתלמוד הירושלמי והדרכים לפתרונן; הכרת תופעות ושיטות ייחודיות לירושלמי באופן כללי.

ב. תוכן הקורס:

רציונל, נושאים:

הקורס מורכב משיעורי מבוא עם לימוד סוגיות נבחרות מן התלמוד הירושלמי. הסוגיות שיילמדו נבחרו הן מצד עצם העניין שבהן והן מפני שרובן ממחישות עניינים חשובים הנוגעים לחקר הירושלמי ולימודו.

מהלך השיעורים:

הקורס כולל עשרים ושש יחידות לימוד, המורכבות משיעורי מבוא (מבוא לירושלמי באופן כללי) ועיון בסוגיות נבחרות מן המסכת כמפורט להלן.

סוגיות אלו יילמדו לפשוטן ולגופן, תוך השוואה למקבילות רלוונטיות, תנאיות ואמוראיות, בבליות וארץ ישראליות. במסגרת הלימוד ניעזר בכל כלי העזר המקובלים במחקר, כולל כלים

טקסטואליים (קטעי גניזה, כתבי יד שלמים ומובאות אצל הראשונים) וספרות המחקר, וזאת מלבד העיון ספרות הפרשנות הקלסית לדורותיה. על הסטודנטים להכין את הסוגיות הרלוונטיות מראש, כדי למקסם את התועלת מן השיעורים הפרונטליים.

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים:

מס' השיעור	נושא השיעור
2-1	מבוא כללי לתלמוד הירושלמי ולמסכת שביעית [חומר קריאה: מס' 1-2 להלן]
4-3	א, א (לג ע"א), 179 שי 1-40 (תוספת שביעית)
5	א, ז (לג ע"ב), 181 שי 4-22 (יעשר נטיעות' והלכה למשה מסיני בתוספת שביעית)
7-6	ב, ו (לג ע"ד-לד ע"א), 183 שי 29-184 שי 3 (נטיעה והרכבה בערב שביעית)
9-8	ג, ב (לד ע"ג), 186 שי 41-187 שי 18 (מראית עין בדיני שביעית ובדיני חוה"מ)
12-10	ד, ב (לה ע"א-ע"ב), 189 שי 35-190 שי 42 (קנסות על מלאכה אסורה וקידוש ה')
13	ד, ב (לה ע"ב), 190 שי 42-50 (הפקרת פירות שביעית)
14	ד, ג (לה ע"ב), 191 שי 1-16 (עידוד מלאכה בשביעית)
15	ד, י (לה ע"ג), 192 שי 38-193 שי 12 (שבחה של אי"י – סוגיית אגדה)
17-16	ה, ח-ט (לו ע"א), 195 שי 12-25, 31-34, 39-48 (הכשלת אחרים באיסורים = 'לפני עוור' בשביעית)
19-18	ו, א (לו ע"ב), 196 שי 15-49 (קדושת אי"י)
20	ו, א (לו ע"ב-ע"ג), 197 שי 12-36 (מעמדה ההלכתי של עכו)
22-21	ח, ד (לח ע"א), 205 שי 45-206 שי 26 (הלכות של עמנוס)
23	ח, ה (לח ע"א-ע"ב), 206 שי 33-207 שי 2 (יחיי נפשי בשביעית)
24	ט, א (לח ע"ד), 209 שי 33-210 שי 4 (רשב"י במערה – סוגיית אגדה)
26-25	י, ב-ד (לט ע"ג-ע"ד), 214 שי 19-215 שי 6 (שמיטת קרקעות)

ג. דרישות קדם: אין

ד. חובות / דרישות / מטלות:

1. הכנת הסוגיות;
2. השתתפות פעילה בשיעורים;
3. מבחן בסוף השנה.

נוכחות בשיעורים – בקורס זה יש חובת נוכחות בכל השיעורים, שתיבדק מדי שיעור. תלמיד שייעדר מעל שתי הרצאות ללא סיבה מוצדקת לא יורשה לגשת לבחינה המסכמת, ולא יקבל ציון בקורס.

ה. מרכיבי הציון הסופי:

מבחן בסוף שנה, בתוספת של בונוס אפשרי על השתתפות פעילה ומשמעותית במיוחד במהלך הקורס.

ו. ביבליוגרפיה:

כיוון שזהו קורס טקסטואלי, המוקדש לפרשנות וניתוח של סוגיות בתלמוד, צוין רק פריט אחד כקריאת חובה (כמובן, הסוגיות עצמן יילמדו לאור המקבילות, המפרשים, וספרות המחקר הרלוונטית לכל סוגיה וסוגיה, כפי שיצוין במסגרת לימוד הסוגיות).

קריאת חובה

מ' עסיס, 'תלמוד ירושלמי', בתוך: ספרות חז"ל הארץ ישראלית – מבואות ומחקרים, א, בעריכת מ' כהנא, ו' נעם, מ' קיסטר וד' רוזנטל, ירושלים תשע"ח, עמ' 225–259

קריאת רשות = ספרות כללית על המסכת

1. ש' וז' ספראי, משנת ארץ ישראל, סדר זרעים ה: מסכת שביעית, תל-אביב תשס"ח, עמ' 1–24
2. י' פליקס, ירושלמי שביעית, ב, ירושלים תשמ"ז, עמ' 337–456
3. י' זוסמן, 'ברייטא ד'תחומי ארץ ישראל', תרביץ מו (תשל"ו), עמ' 245–254